

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/37959,Krakowska-Loza-Historii-Wspolczesnej-zaprasza-na-spotkanie-Nierzeczywistosc-kreowana.html>
03.05.2024, 12:17

Krakowska Loża Historii Współczesnej zaprasza na spotkanie „Nierzeczywistość kreowana” - Kraków, 14 grudnia 2016

Instytut Pamięci Narodowej oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie zapraszają na spotkanie w Krakowskiej Loży Historii Współczesnej: „Nierzeczywistość kreowana”. W dyskusji udział wezmą dr hab. Joanna Hobot-Marcinek, Jerzy Surdykowski, Błażej Torański, a rozmowę poprowadzi jak zawsze Roman Graczyk.

Cenzura w PRL nie była tym, za co się ją zwykle brało. Nie była tylko usuwaniem z tekstów prasowych, powieści czy nekrologów pewnych fragmentów, uznanych za szkodliwe dla interesów władzy. Była też – co gorsza – dopisywaniem treści: anonimowy cenzor poniekąd współtworzył tekst razem z reporterem, pisarzem czy rodziną zmarłego. Działania cenzury nie ograniczały się do aktywności Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk oraz jego terenowych delegatur. Były też – co gorsza – rozbudowanym systemem kontroli myśli na poziomie redakcji gazet, wydawnictw, a w końcu i w głowach autorów, jako autocenzura.

Jakie to wszystko powodowało konsekwencje? Czy skutki tego systemu przeminęły bezpowrotnie? Czy Polacy, nawykli do tak wszechstronnej, „twórczej” cenzury zewnętrznej, potrafili ocalić poczucie rzeczywistości. Czy twórcy kultury, zmuszeni przez lata to uprzedzania wymagań cenzury przez samocenzurowanie swoich dzieł, pozostali na koniec wolnymi ludźmi, odpowiedzialnymi za wypowiedane publicznie słowo? O tym chcemy rozmawiać

KRAKOWSKA LOŻA HISTORII WSPÓŁCZESNEJ
ROZMOWY O KSIĄŻKACH I NIE TYLKO...

Nierzeczywistość kreowana

- Błażej Torański, Knebel, Cenzura w PRL-u, Wydawnictwo Zana Zero, Warszawa 2016

Uczestnicy:
dr hab. Joanna Hobot-Marcinek
Jerzy Surdykowski
Błażej Torański

Prowadzenie:
Roman Graczyk

14 grudnia
2016 r.
godz. 18:00

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
w Krakowie, ul. Rajska 1
sala 315, III p.

ORGANIZATORZY:

POTRZEBNI WEDZIELI:

„Krakowska Loża Historii Współczesnej” zaprasza na spotkanie „Nierzeczywistość kreowana” - Kraków, 14 grudnia 2016

w Bibliotece przy Rajskiej.

**14 grudnia 2016, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie, ul. Rajska 1,
godz. 18:00**

* * *

Błażej Torański: [...] Nie masz fioła na punkcie cenzury?

Tomasz Strzyżewski: Problematyka ta przyłgnęła do mnie na całe życie, wstrząsnęła nim, odcisnęła piętno, ale to nie znaczy, że mam fioła. Mam pewną obsesję, lecz w pozytywnym tego słowa znaczeniu. Przez ostatnie czterdzieści lat bezustannie interesuję się tym tematem, pogłębiam wiedzę i w kontaktach z ludźmi dostrzegam, jak ogromna różnica jest pomiędzy moją świadomością a tym, jak oni rozumieją cenzurę. Często mogą być ode mnie bardziej inteligentni, ale nie mają takiej ciekawości wobec tego zjawiska [...] Nawet najbardziej doświadczeni dziennikarze [w PRL] po prostu wykonywali swoją pracę i intuicyjnie przyjmowali, co system cenzury od nich wymagał. Nie analizowali go, nie potrafili zdefiniować. Do tej pory mają z tym problemy. Nie wiedzą, kiedy ich o to pytam, czym – z ich punktu widzenia – była cenzura. Dają wymijające odpowiedzi [...]. Upierają się tylko, że to, co powiedzieli lub napisali, było prawdą. Tymczasem wybierali tematy – świadomie lub podświadomie – aby uniknąć ingerencji cenzorskich.

(Fragment z książki Błażeja Torańskiego „Knebel. Cenzura w PRL-u”, Wydawnictwo Zona Zero, Warszawa 2016. Tomasz Strzyżewski był pracownikiem krakowskiej delegatury Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, który w 1977 r. wywiózł na Zachód dokumenty cenzury, opublikowane potem nakładem emigracyjnego Wydawnictwa Aneks)